خبر

پیروزی هندبال ایران برابر لبنان

● تیم ملی هندبال ایران در دومین دیدار خود در هفدهمین دوره رقابت‌های قهرمانی آسیا و انتخابی جام جهانی که به میزبانی بحرین در حال برگزاری است دیروز مقابل لبنان قرار گرفت و بازی را با نتیجه ۳۰ بر ۲۲ به سود خود پایان داد. شاگردان عرفان اسماعیلاگیچ بازی نخست خود را روز جمعه با نتیجه ۲۵ بر ۲۲ به عربستان واگذار کرده بودند. هفدهمین دوره مسابقات هندبال قهرمانی آسیا از جمعه، ۲۵ دی‌ماه در بحرین آغاز شد. تیم ملی هندبال ایران در گروه دوم این رقابت‌ها با تیم‌های عربستان، بحرین، سوریه و چین هم‌گروه است.

معرفی تیم‌های ملی کشتی اعزامی به مسابقات قهرمانی آسیا

● ترکیب تیم‌های ملی کشتی فرنگی و آزاد برای حضور در رقابت‌های قهرمانی آسیا در تایلند مشخص شد. در تیم آزاد، در وزن ۵۷ کیلوگرم، یونس سرمستی، در وزن ۶۱ کیلوگرم، بهنام احسان‌پور، در وزن ۶۵ کیلوگرم، میثم نصیری، در وزن ۷۰ کیلوگرم، محمد نادری، در وزن ۷۴ کیلوگرم، مصطفی حسین خانی، در وزن ۸۶ کیلوگرم، احسان لشگری، در وزن ۹۷ کیلوگرم، رضا یزدانی یا امیر محمدی و در وزن ۱۲۵ کیلوگرم، پرویز هادی یا یدالله محبی نفرات اعزامی به این مسابقات هستند. در تیم فرنگی نیز در وزن ۵۹ کیلوگرم، سامان عبدولی، در وزن ۶۶ کیلوگرم، مهدی زیدوند، در وزن ۷۱ کیلوگرم، افشین بیابانگرد، در وزن ۷۵ کیلوگرم، پیام بویری، در وزن ۸۰ کیلوگرم، رامین طاهری، در وزن ۸۵ کیلوگرم، یوسف قادریان، در وزن ۹۸ کیلوگرم، مهدی علیاری و در وزن ۱۳۰ کیلوگرم، امیرقاسمی منجزی برای ایران به روی تشک خواهند رفت. مسابقات کشتی قهرمانی قاره کهن روزهای ۲۸ بهمن تا دوم اسفند در شهر بانکوک تایلند برگزار می‌شود.

نایب قهرمانی یخ‌نوردان ایران در آسیا

● یخ‌نوردان ایران مدال‌های نقره مسابقات قهرمانی آسیا و جام جهانی کره جنوبی را از آن خود کردند. این رقابت‌ها روز گذشته در حالی در شهر «چونگ سونگ» کره جنوبی پیگیری شد که «زینب‌کبری موسوی» در رشته سرعت موفق شد بر سکوی دوم آسیا بایستد. «محمدرضا صفدریان» نیز در رشته لید رقابت‌های آسیایی صاحب مدال نقره شد. او نیز با کسب مقام هفتم جام جهانی، توانست به جمع ۱۰ یخ‌نورد برتر دنیا راه یابد.

قهرمانی «تفنگداران دریایی منجیل» در مسابقات آموزشگاه‌های ارتش

● به گزارش روابط عمومی سازمان تربیت بدنی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مسابقات آموزشگاه‌های ارتش ج.ا.ا در هفت رشته به میزبانی مرکز آموزش شهید خضرایی نیروی هوایی برگزار شد که در پایان مرکز آموزش تفنگداران دریایی منجیل با قهرمانی در پنج رشته شنا، فوتسال، دارت، آمادگی جسمانی و کاراته، مقام نخست را از آن خود کرد.

برنامه

● مقدماتی المپیک
ایران- چین: ساعت ۲۰

بریده اخبار

- دیدار دوستانه پرسپولیس و پیکان با برتری ۵ بر ۲ به سود قرمزها به پایان رسید.
- آرش افشین به دلیل آسیب‌دیدگی از فهرست ملوان در لیگ پانزدهم خارج شد.
- با منتفی شدن حضور مهرداد طهماسبی، دروازه‌بان تراکتورسازی، در پرسپولیس، این تیم دو دروازه‌بان خارجی خواهد گرفت.
- آلوس نانگ مهاجم نفت تهران راهی تراکتورسازی شد.

کنگره عمومی و فوق العاده مجمع دانشجویان و دانش‌آموختگان گلستان

در مورخ ۹۴/۱۱/۱۲ در ساعت ۱۶ الی ۲۰ برگزار می‌گردد.

دستور کار:
۱- انتخاب شورای مرکزی و بازرسین
۲- اصلاح اساسنامه
۳- گزارش عملکرد

مکان: اتوبان همت غرب، خیابان کبیری طامه، خیابان بهار خیابان امام‌حسین، نبش خیابان کوهپایه موسسه پیشگامان

هیات موسس شورای مرکزی و بازرسین
مجمع دانشجویان و دانش‌آموختگان گلستان

چند روز پیش «ظریف» و «عادل»، حالا هم «کفاشیان»

انتقاد از ظرفیت «سیما»

چالش صداوسیما با فوتبالی‌ها همچنان ادامه دارد؛ پس از آنکه مسئولان این سازمان، اجازه پخش گفت‌وگوی فوتبالی وزیر امور خارجه کشورمان با عادل فردوسی‌پور در برنامه «۹۰» را ندادند حالا هم به نظر می‌رسد، تصمیم گرفته‌اند علی کفاشیان، رئیس فدراسیون فوتبال کشورمان را به دلیل مطرح‌کردن چند انتقاد ساده ممنوع‌التصویر کنند. اگرچه این موضوع تا به‌حال صدرصد عملی نشده ولی شنیده‌ها حاکی از آن است که به تعدادی از دوربین‌ها در شبکه‌های مختلف دستور داده شده از گفت‌وگو با کفاشیان و نشان‌دادن چهره او خودداری کنند.

ماجرای ادامه‌دار ظریف

سازمان صداوسیما و به‌ویژه «سیما» مدت‌هاست طبق دلایلی که به زعم خودش قانونی است رودرروی فوتبال ایستاده و برای پرداختن حق پخش لیگ‌برتر مقاومت عجیبی نشان می‌دهد. این مقابله تازگی ندارد و سال‌هاست که ادامه دارد. با این حال بعد از جلسه‌ای دو طرفه که امسال برگزار و مواردی مانند حق پخش به شیوه «IPTV» مطرح شد، به نظر رسید فدراسیون فوتبال کمی قانع شده تا به سیما مهلت مناسبی بدهد برای پرداختن حق پخش تلویزیون به نتیجه‌ای کارساز برسد. هرچند همان موقع هم گنجاندن این موضوع که فدراسیون فوتبال دیگر حق صحبت‌کردن درباره موضوع حق پخش را ندارد در نوع خود عجیب به نظر می‌رسید! با این حال در شرایطی که رفته‌رفته موضوع حق پخش و تقابل سیما با فدراسیون فوتبال و به صورت کلی موضوعات فوتبالی رو به فراموشی بود، پخش‌نکردن مصاحبه عادل فردوسی‌پور با جواد ظریف در برنامه «۹۰» حسابی فوتبالی‌ها و البته این بار تعدادی از سیاسیون را برآن داشت تا از رفتار عجیب «سیما» انتقاد کنند؛ انتقادی که به نظر می‌رسید روی بیشتر آن متوجه گرایش‌های حزبی مسئولان صداوسیماست؛ چراکه عنوان شد این گفت‌وگو به خاطر نگرانی‌های «دلواپسان» پخش نشده است. البته ترکش این رفتار صداوسیما همچنان ادامه دارد؛ زیرا علی مطهری، یکی از نمایندگان مجلس، در گفت‌وگو با «خبرآنلاین» به تازگی یک‌بار دیگر به مسئولان صداوسیما تاخته و گفته: «به نظر من پخش‌نکردن مصاحبه آقای فردوسی‌پور با آقای ظریف کار درستی نبود. فردوسی‌پور به مناسبت شب یلدا برنامه جالب و مبتکرانه‌ای تدارک دیده بود. او با آقای ظریف که محبوب مردم است، مصاحبه کرد ولی متاسفانه برخی برداشت سیاسی کردند و این مصاحبه را انتخاباتی دانستند و گفتند در رأی مردم تأثیر خواهد گذاشت. به نظر من این حرف توأم با بدبینی بود و جلوگیری از پخش آن بسیار ناپسند بود. دقیقا قبل از این برنامه، آقای حداد عادل که کاندیدای مجلس است در همان شبکه سه حضور پیدا کرده بود که البته حضور ایشان در شب یلدا کار پسندیده‌ای بود. ولی سخن در این است که نباید منطق دوگانه و یک بام‌ودوهوا داشت. اگر بناست به مصاحبه آقای ظریف ایراد گرفته شود، به مصاحبه آقای حداد هم باید ایراد می‌گرفتند. این کارها زشت است و من از این تعجب می‌کنم که چرا آقای سرافراز زیر بار چنین حرف‌هایی رفت؟»

وبازهم موضوع حق پخش

بااین‌حال موضوعی که به‌تازگی موجب شده انتقادات از سیما قوت بیشتری بگیرد شایعه ممنوع‌التصویرشدن کفاشیان، رئیس فدراسیون فوتبال، در پی اعلام شکایت مسئولان فدراسیون از صداوسیما به دلیل نپرداختن حق پخش بود. کفاشیان به‌عنوان رئیس مجمع فوتبال، بیست‌وسوم دی، اعلام کرد مسئولان فدراسیون از صداوسیما شکایت خواهند کرد و در پی اعاده حقشان برای گرفتن حق پخش خواهند بود. این اظهارنظر به مذاق مسئولان سیما خوش نیامده و شایعه ممنوع‌التصویری کفاشیان، آن هم به خاطر یک انتقاد درست را مطرح کرده‌اند. البته علی کفاشیان که ابتدا با همان لحن طنزآمیزش گفته بود «سیما به جای نشان‌دادن قیافه کج‌وکوله او بهتر است برنامه‌های سازنده‌تری نشان دهد» روز گذشته در گفت‌وگو با ایرنا، اعلام کرد شکایتشان از صداوسیما همچنان پابرجاست: «ممنوع‌التصویرشدن من هیچ تأثیری بر شکایت فدراسیون فوتبال از سازمان صداوسیما که به تصویب مجمع فدراسیون فوتبال رسید، ندارد». در مجمع فدراسیون فوتبال که روز چهارشنبه هفته گذشته برگزار شد، اعضای این مجمع تصویب کردند به دلیل پرداخت‌نکردن حق پخش ۲۲۵ میلیارد ریالی از سوی صداوسیما، از این سازمان شکایت کنند.

حمایت از کفاشیان

در شرایطی انتقاد از رفتار صداوسیما رو به فزونی است که این سازمان، شنبه‌شب در برنامه خبری «بیست‌وسی» تصویری از علی کفاشیان را نشان داد و درست در روزی که گفته می‌شد ممنوع‌التصویری رئیس فدراسیون فوتبال قطعی است، چهره او پخش شد. بااین‌حال کفاشیان حامیان فوتبالی را هم پشت‌سرش می‌بیند. شهرام دبیری، یکی از اعضای هیأت‌رئیسه فدراسیون در گفت‌وگو با مهر، ضمن انتقاد از مسئولان صداوسیما گفت: «در جلسه مجمع تصمیم گرفتیم برای حق پخش تلویزیونی از صداوسیما شکایت کنیم. اگر کفاشیان تصمیم به این کار گرفته به خاطر منافع فوتبال و باشگاه‌ها است. او با صداوسیما دشمنی شخصی ندارد. به نظرم صداوسیما نباید رئیس فدراسیون را ممنوع‌التصویر می‌کرد و این تصمیم درستی نبود. البته ممنوع‌التصویری کفاشیان تأثیری هم ندارد چون کفاشیان دنبال مطرح‌کردن خودش نیست، ولی از نظر عرف، این نوع برخورد درست نبود».

دولت موافق حق پخش

وزیر ورزش‌وجوانان تأکید کرد که پیشنهادش در هیأت دولت درباره حق پخش تلویزیونی صداوسیما به ورزش با موافقت تمامی وزیران همراه بود. به گزارش پایگاه خبری وزارت ورزش‌وجوانان، محمود گودرزی در هفتادوهشتمین شورای معاونان وزارت ورزش‌وجوانان درباره موضوع حق پخش تلویزیونی، گفت: «در جلسه هیأت دولت، لایحه و پیشنهاد خود را درخصوص حق پخش تلویزیونی مطرح کردم که مورد استقبال و موافقت تمام وزرا قرار گرفت و ازاین‌پس قرار شد حق پخش تلویزیونی که متعلق به ورزش است به آن داده شود. ارزیابی من از این حق پخش این است که حدود سه‌هزار میلیارد ریال در سال در اختیار فوتبال قرار خواهد گرفت که متأسفانه این اتفاق تاکنون رخ نداده بود».

پیام تبریک ورزشی‌ها به مناسبت پایان تحریم‌ها

ورزشکاران نیز همچون دیگر اقشار جامعه از برچیده‌شدن تحریم‌ها استقبال کردند و با ارسال پیام‌هایی، این اتفاق را به مردم تبریک گفتند. به گزارش خبرآنلاین، در بخشی از این پیام‌ها می‌خوانیم:

بهرام افشارزاده، سرپرست باشگاه استقلال: به رئیس‌جمهور و آقای ظریف تبریک می‌گویم؛ یک کار استثنایی انجام شد. امیدواریم در ادامه در آرامشی خاص این کارها انجام شود.

برانکو ایوانکوویچ، سرمربی پرسپولیس: به همه ایرانیان بزرگ تبریک می‌گویم و امیدوارم این پیروزی شرایط سرزمینی را که همیشه از آن به عنوان کشور دومم یاد کرده‌ام، بهتر کند».

پرویز مظلومی، سرمربی استقلال: کار بزرگی انجام شده... دست آقایان روحانی و ظریف درد نکند و امیدوارم تأثیر تصویب برجام را ابتدا در رونق مملکت و در ادامه در بهبود شرایط اقتصادی کل جامعه ببینیم.

امیر قلعه‌نویی، سرمربی تراکتورسازی: روزهای تاریخی هر ملتی، محدود و انگشت‌شمارند. برجام و لغو تحریم‌ها یکی از ماندگارترین خاطرات ماست. مبارک همه مردم ایران... .

کریم باقری، مربی پرسپولیس: تبریک فراوان به ایرانیان عزیز بابت رفع تحریم‌ها. تشکر فراوان و خسته نباشید. زنده‌باد ایران و زنده‌باد ایرانی.

یحیی گل‌محمدی، سرمربی ذوب‌آهن: این اتفاق ما را خوشحال کرد. شرایط تحریم فشار زیادی را به مردم وارد می‌کرد و اکنون امیدواری به بهبود رفاه اجتماعی بالا رفته و مردم امیدوارند و این چیز کمی نیست. امیدوارم تصویب برجام، تأثیر خود را به‌واقع در زندگی مردم بگذارد. به نوبه خودم از دولت و تیم مذاکره‌کننده که خستگی‌ناپذیر در راستای این هدف کشور و مردم تلاش کردند، تشکر می‌کنم.

علی کریمی، کاپیتان سابق تیم ملی: از اینکه مردم خوشحال‌اند، من هم حس خوبی دارم... نکته مهم اجرای برجام این است که دیگر بهانه‌ای برای مشکلات نیست و اگر قبلا مسائل و گرانی‌ها به تحریم‌ها ربط داده می‌شد، حالا دیگر هیچ مسئله‌ای وجود ندارد و امیدوارم این اتفاق، تأثیر مثبت خود را روی زندگی و آسایش مردم بگذارد...

احسان حدادی، نایب‌قهرمان المپیک: برای شخص من که خوب شد. پنج سال در بدترین شرایط بودیم. من بدون اسپانسر در مسابقات مختلف شرکت کردم. با یک شرکت قرارداد داشتم که تحریم‌ها اجازه نداد اسپانسر من در مسابقات باشد. حالا خدا را شکر می‌کنم که مشکلات حل شده است. نه‌تنها من، بلکه همه ورزشکاران می‌توانند نفسی تازه کنند و با اسپانسرهای مختلف در مسابقات شرکت کنند.

وحید شمسایی، مرد سال فوتسال آسیا ۲۰۱۵: جایزه صلح را باید به دکتر ظریف و دولتمردان ما بدهند. در دورانی که خیلی‌ها دوست نداشتند اتفاقات خوبی برای ایران بیفتد، این عمل انجام شد و امیدوارم شرایط برای ایرانی‌ها بهتر از گذشته است و مطمئنا این نفع را تمام دنیا خواهد برد چراکه حضور ایران در عرصه جهانی به سود تمام کشورهاست... بار دیگر به ایرانی‌ها تبریک می‌گویم.

فرشاد پیوس، پیش‌کسوت پرسپولیس: دوباره زنده شدیم و می‌خواهیم زندگی کنیم و جا دارد از رئیس‌جمهور و دکتر ظریف تشکر کنیم و امیدوارم زندگی برای مردم شیرین‌تر شود و باید از صبر و تحمل همه از این بابت قدردان بود.

پیام وزیر ورزش با آغاز اجرای برجام

فرصت‌سوزی گذشته را جبران می‌کنیم

«محمود گودرزی»، وزیر ورزش و جوانان، به مناسبت آغاز اجرای برجام پیامی صادر کرد. متن پیام وزیر ورزش و جوانان به شرح زیر است:

ملت سربلند و سرافراز ایران اسلامی

روزهای تاریخی هر ملتی محدود و انگشت‌شمارند. امروز که گفتمان صلح بر گفتمان خشونت پیروز گشته و ملت سرافراز ایران از تنگنای تحریم، با هوش و ذکاوت و توانمندی بیرون آمده، یکی از آن روزهای تاریخی و سرنوشت‌ساز شکل گرفته است.پس از حماسه تاریخی ۲۴ خرداد که با بصیرت و حضور گسترده جوانان پرشور و آینده‌نگر ایران اسلامی به واسطه برنامه‌های کلیدی جناب آقای دکتر روحانی و نگاه ویژه ایشان به تغییر نگرش در برنامه‌های دیپلماسی کشور صورت گرفت، شاهد بودیم در دو سال گفت‌وگو و تعامل و ورود تیم واقع‌گرا، متخصص و آشنا به ساختار و سازوکار نظام بین‌الملل با انتخاب منش دیپلماسی صبر، استقامت و تعامل که حاصل‌جمع آن تنش‌زدایی پس از ۱۰ سال بی‌اعتمادی و فشار از سوی سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای مختلف دنیاست، راه جدیدی گشوده شد. رخدادی که خود تحولی در عرصه روابط بین‌الملل محسوب شده و شناخت ایران به عنوان یک قدرت نوظهور و مؤثر در منطقه و فرامنطقه را ایجاد کرده است. بی‌شک این دستاورد حاصل رهنمودهای حکیمانه رهبر فرزانه انقلاب، جانفشانی شهدای عزیزمان در عرصه‌های انقلاب اسلامی، دفاع مقدس، دانش هسته‌ای و حضور مدبرانه و پرشور جوانان و ملت بزرگ ایران اسلامی بوده و خواهد بود. شیرینی برجام بر کام ملت ایران ماندگار خواهد ماند، وقتی فعالین، متخصصین و دلسوزان و دولتمردان با عزم راسخ با توجه به دستور ریاست محترم جمهوری برنامه‌های عملیاتی و اجرائی خود را با همراهی ملت پیش می‌برند و در این میان نقش جوانان این سرزمین مثل همیشه پررنگ و اثرگذار است. وزارت ورزش و جوانان به نمایندگی از جامعه بزرگ ورزش و جوانان کشور با تبریک این موفقیت بزرگ، خود را در شادی مردم سهیم دانسته و به ملت بزرگ نوید می‌دهیم با برنامه‌ریزی دقیق در مسیر استفاده بهینه از این فرصت بزرگ تاریخی، برای جبران چندین سال فرصت‌سوزی گذشته بهره برده و دست تک‌تک حماسه‌سازان این دستاورد بزرگ را با اقدامات خود و بهره‌برداری از فرصت‌های تازه پس از برجام می‌فشارد. فرصتی که خلاقیت، توانمندی، تخصص و متانت و شور جوانی می‌تواند موتور محرکه و پیش‌برنده آن باشد و مسیر طولانی توسعه و دستیابی به آینده‌ای در شأن و لیاقت ایرانی اسلامی در زمانی کوتاه به ثمر بنشیند.

اقدام کم‌سابقه برای پیشگیری از دوپینگ نمایندگان ایران

۳۰ میلیون، ضمانت اعزام ورزشکاران به ریو

ستاد ملی مبارزه با دوپینگ (نادو) اعلام کرد از ورزشکاران اعزامی به بازی‌های المپیک و پارالمپیک ۲۰۱۶ ریودوژانیرو ضمانت‌نامه خواهد گرفت. نصرالله سجادی، رئیس نادوی ایران چندی پیش از تدوین توافق‌نامه‌ای پنج‌ماده‌ای با ورزشکاران برای کنترل دوپینگ در آستانه بزرگ‌ترین رویداد ورزشی دنیا، خبر داد. طبق این توافق‌نامه که به امضای ورزشکار و رئیس فدراسیون مربوطه‌اش خواهد رسید، طرفین متعهد به رعایت تمامی جهات اخلاقی و قوانین و مقررات رشته ورزشی مربوط برای دستیابی به ورزش پاک و جوانمردانه هستند. رعایت شئونات اخلاقی در محل اردو، میادین رسمی و غیر رسمی داخلی و برون‌مرزی، استفاده‌نکردن از مواد نیروزا و مشکوک به دوپینگ و شرکت در نمونه‌گیری‌های خارج از مسابقات از ناحیه مراجع رسمی، ازجمله تعهداتی است که در ماده دو این توافق‌نامه به آن اشاره شده است. تدوین توافق‌نامه کنترل دوپینگ برای ورزشکاران اعزامی به بازی‌های المپیک و پارالمپیک ریو درحالی است که به‌گفته سجادی این توافق‌نامه مورد تأیید سازمان جهانی مبارزه با دوپینگ (وادا) است و طبق استانداردهای این نهاد تنظیم شده است.

براین‌اساس ورزشکاران و تیم‌های اعزامی به ریو قبل از سفر باید طبق قراردادی به نادو ضمانت‌نامه بدهند. به‌این‌صورت که فدراسیون مربوطه موظف است ۳۰۰ میلیون ریال نقدا یا یک فقره چک ضمانت‌نامه بانکی معتبر معادل ۳۰ میلیون تومان به ستاد ملی مبارزه با دوپینگ تحویل بدهند.

نادو نیز پس از پایان اردو و مسابقات ورزشی موردنظر ضمانت اخذشده را به فدراسیون برخواهد گرداند. این اقدام ستاد ملی مبارزه با دوپینگ در راستای جلوگیری از هرگونه دوپینگ احتمالی ورزشکاران ایرانی در المپیک ۲۰۱۶ و خدشه‌واردشدن به اعتبار کشور است. ستاد ملی مبارزه با دوپینگ درحالی گامی جدی برای کنترل با این پدیده شوم در ورزش کشور برداشته است که گفته می‌شود اتحادیه جهانی کشتی نیز در این دوره از بازی‌های المپیک قرار است حساسیت زیادی را روی کاروان کشتی ایران اعمال کند.

بابک شادگان، رئیس کمیته پزشکی اتحادیه جهانی کشتی، روز گذشته با هشدار نسبت به این قضیه به ایسنا گفت: «درحال‌حاضر ایران، جمهوری آذربایجان، ترکیه و چند کشور دیگر در فهرست کنترل دوپینگ اتحادیه جهانی کشتی قرار دارند و توجه بیشتری به این کشورها نسبت به سایر کشورها در ریو خواهد بود. همچنین ورزشکاران نخبه و آنهایی که شانس مدال‌آوری بالایی دارند، بیشتر از سایر ورزشکاران از لحاظ دوپینگ موردتوجه قرار خواهند گرفت. کشتی‌گیران ما باید حواسشان را جمع کنند و حتی زمانی که می‌خواهند از داروهای معمولی مثل سرماخوردگی استفاده کنند با پزشک تیم مشورت کنند تا منجر به مثبت‌شدن تست دوپینگ آنها نشود؛ چون دیگر زمانی برای ریسک‌کردن وجود ندارد». در سال‌های اخیر مثبت‌شدن آزمایش دوپینگ چند کشتی‌گیر ایران مشکلات زیادی برای ورزش ایران ایجاد کرد.

یادداشت

سیری در تاریخ شطرنج

مهران حق‌شناس*

● شطرنج معرب واژه فارسی «چترنگ» است. در زبان پهلوی به آن «چترهنگ» گفته می‌شد که به معنی چهار رده سپاه: ۱- اسب‌سواران ۲- فیل‌سواران ۳- ارابه‌داران و ۴- پیادگان بود. درباره پیدایش این بازی عقاید و نظرات گوناگونی وجود دارد. مورخان و نظریه‌پردازان شرق و غرب بر پایه شواهد و اسناد و یافته‌های باستانی و همچنین با استناد به اساطیر و روایات، ادعاهای متفاوتی را درباره زادگاه و قدمت این بازی عنوان کرده‌اند. بسیاری از این روایات، جنبه افسانه‌ای دارند و بیشتر از حیث قصه‌پردازی جلب توجه می‌کنند. با وجود پژوهش‌های بسیاری که انجام شده، تاریخ اولیه و قطعی ابداع شطرنج بر کسی معلوم نیست، ولی با وجود این محققان و تاریخ‌نگاران در کهنسال‌بودن آن اتفاق نظر دارند. ملل بسیاری خود را مدعی ابداع این بازی می‌دانند. چینی‌ها با داشتن تمدن ۴۰هزارساله معتقدند هر آنچه اکنون به عنوان فرهنگ و هنر (ازجمله شطرنج) در دسترس بشر است، ماحصل تمدن آنهاست. هندیان نیز چنین ادعاهایی دارند و حتی معتقدند طبق روایات اساطیری، آفرینش اولین انسان در سرزمین آنها اتفاق افتاده است. در هند روایات و حکایات بسیاری درباره شطرنج وجود دارد که قدیمی‌ترین آنها مربوط است به سلسله حکومت سوباندهو از حکام اودایانا در قرن ششم میلادی که این دوران مقارن است با حکومت سلسله ساسانیان در ایران. (سیر شطرنج ایران در جهان؛ زنده‌یاد عبدالحسین نوابی) شطرنج را در هند چاتورانگا می‌نامند، اما خود هندیان در تلفظ واژه‌ها و اصطلاحات شطرنجی کمتر از کلمات هندی مانند راجه یا مهاراجه استفاده می‌کنند؛ برای مثال به مهره وزیر همان وزیر می‌گویند. (در زبان روسی نیز به وزیر، فِرز می‌گویند که از واژه فرزان و فرزین اقتباس شده است). حدس و گمان درباره ابداع شطرنج در هندوستان و ورود آن به ایران، بیشتر از روایت مسعودی، مورخ اسلامی ناشی می‌شود که با استناد به یکی از متون پهلوی در کتاب خود به نام «مروج‌الذهب» از ارسال و هدایای مهره‌های نفیس شطرنج شامل ۱۶ مهره از زمرد و ۱۶ مهره از یاقوت، از هند به دربار انوشیروان حکایت می‌کند و فردوسی نیز در شاهنامه به آن اشاره کرده است. ضمنا محمدبن‌محمود آملی در کتاب «نفایس‌الفنون فی عرایس العیون» این روایت را تأیید کرده است: به عقیده نگارنده با استناد به این روایات و به صرف اینکه مهره‌های شطرنج به ایران ارسال شده، به‌هیچ‌وجه نباید این‌طور نتیجه گرفت که لابد اصل شطرنج نیز از هند به ایران ارسال شده و دراین‌باره بهتر است به جای قضاوت عجولانه، به داده‌ها و اطلاعات بیشتر و موثق‌تری مراجعه کرد. درحال‌حاضر، نام و اصطلاحات شطرنج در اکثر زبان‌های اروپایی ریشه فارسی دارند. شطرنج به زبان روسی، شاخ ماتی، به زبان آلمانی شاخ اشپیل، به ایتالیایی اسکاتچی، به فرانسوی اِشک و به زبان انگلیسی چِس گفته می‌شود که همه آنها از ریشه شاه در زبان فارسی هستند. ضمنا واژه‌هایی چون مات، پات، و... در همه زبان‌ها کاربرد دارند. در دوران ساسانیان به شطرنج بهای زیادی داده می‌شد. کریستنسن دانمارکی، مؤلف کتاب «تاریخ ایران در دوران ساسانیان» می‌نویسد: «از تعالیمی که به نجیب‌زادگان می‌دادند، خواندن و نوشتن و حساب، شطرنج و سوارکاری و شکار بود». مورخان ابداع یکی از انواع شطرنج تحت عنوان شطرنج مستطیلی (۱۶×۴) را به بزرگمهر، وزیر انوشیروان عادل نسبت می‌دهند. طرز چیدن مهره‌ها در صفحه مستطیلی به این ترتیب بود: در ردیف نخست چهار مهره (شاه و وزیر و دو رخ)- در ردیف دوم نیز چهار مهره (دو اسب و دو فیل) و در ردیف‌های سوم و چهارم هر کدام دو رده چهارتایی از پیاده نظام قرار داشتند. (لیندر، مورخ روسی تاریخ شطرنج- آکادمی علوم تاریخ شوروی) علاوه بر شطرنج (۱۶×۴) بزرگمهر و شطرنج (۸×۸) کنونی، انواع گوناگونی از شطرنج وجود داشته‌اند که شطرنج مدوّر و شطرنج صدخانه‌ای (۱۰×۱۰) از آن جمله‌اند. نوع متفاوتی از شطرنج در آسیای شرق به نام «شوگی» وجود دارد که به عموزاده شطرنج معروف است. مقررات، نوع و نحوه حرکت مهره‌های آن بی‌شباهت با شطرنج نیست، ولی تفاوت‌های اساسی بین این دو بازی وجود دارد. قبل از ساسانیان و در دوران اشکانیان نیز توجه بسیاری به شطرنج مبذول می‌شده است. یکی از قدیمی‌ترین اسناد و دست‌نوشته‌ها با عنوان «چترنگ نامک» مربوط به ۱۸۰۰ سال پیش است. این سند بعدها در زمان خسرو پرویز (۵۹۰-۶۲۸) تنظیم و در سال ۱۸۷۸ میلادی به وسیله آلمانی‌ها از یک متن پهلوی کشف و به زبان آلمانی و بعدا به انگلیسی و فرانسه ترجمه شد. «چترنگ نامک» درنهایت با ترجمه فارسی زنده‌یاد صادق هدایت به موطن اصلی خود بازگشت. در این سند مهم تاریخی به چیرگی و مهارت اردشیر بابکان، یکی از سرداران ایرانی دوران اشکانیان، در رشته‌های شطرنج، چوگان و سوارکاری اشاره می‌شود. اردشیر در حدود سال ۲۲۰ میلادی (قرن سوم میلادی) و در زمان اردوان پنجم، آخرین پادشاه اشکانی می‌زیسته است. این سند حداقل سه قرن قدیم‌تر از سند هندی است و «ژان موری»، نویسنده اثر معروف تاریخ شطرنج (آکسفورد، ۱۹۱۳) نیز بر آن صحه گذاشته است.

* رئیس کمیته آموزش و مربیان فدراسیون شطرنج